

... beleidsmakers informeren over kansrijke handelingsperspectieven ...

Van beschrijving naar verklaring

SCP-directeur over nieuwe onderzoekstrends

Door: Redactie DDB

28-01-2024

Wetenschap Interview

Professor Karin van Oudenhoven is sinds oktober 2022 directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). In een interview op de website van samenwerkingspartner Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) doet ze een boekje open over haar aanpak bij het bestuderen van maatschappelijke vraagstukken.

Het SCP richt zich op maatschappelijke ontwikkelingen en vraagstukken die nu en de komende jaren spelen, waaronder de steeds meer diverse samenleving, participatie, talentontwikkeling en kansengelijkheid. ‘We staan voor grote uitdagingen en het feit dat het vertrouwen van de burger in de overheid zo laag is, maakt ons werk extra belangrijk’, zegt Van Oudenhoven. ‘Van tevoren had ik niet ingeschat hoe groot de impact daarvan is.’

Van beschrijving naar verklaring

Met het onderzoek levert het SCP kennis en inzichten aan beleidsmakers van Nederland. Het effect van beleid op verschillende aspecten van brede welvaart in Nederland staat daarbij steeds meer centraal. Van Oudenhoven: ‘Wij onderzoeken wat de invloed is van beleidskeuzes op het leven van mensen en de samenleving. Daarbij moet je denken aan keuzes rond de houdbaarheid van de zorg, de krapte op de arbeidsmarkt, klimaat en stikstof, asiel en migratie en bestaanszekerheid. Vroeger was ons werk vooral beschrijvend: we maakten een foto van de maatschappij. Nu richten we onze blik ook steeds meer op verklarende mechanismen: hoe komt het wat we zien?’

Naast de mens ook de context

‘We kijken daarbij niet meer alleen naar de mens zelf, maar ook naar de context waarin mensen leven. Welke rol spelen instituties als gemeenten of bijvoorbeeld de Belastingdienst daarin? Als wij constateren dat burgers die hulp nodig hebben aangeven dat ze die hulp niet gemakkelijk krijgen, dan stoppen we niet bij onze uitvraag aan de burger. Dan gaan we bijvoorbeeld ook in gesprek met huisartsen en gemeenten om te kijken waar het mis gaat. Daardoor kunnen we beleidsmakers en professionals met ons onderzoek effectiever informeren over kansrijke handelingsperspectieven.’

Gezamenlijk doel SCP en CBS

Het verzamelen van objectieve gegevens is dat wat het SCP en het CBS bindt. De organisaties werken al jaren intensief samen. Van Oudenhoven: ‘Bij sommige samenwerkingen moet je zoeken naar een gemeenschappelijk doel. Maar medewerkers van het SCP en het CBS hoeven elkaar niet veel uit te leggen. We willen allebei met valide onderzoeksgegevens een beeld schetsen van de samenleving en zorgen dat dat beeld representatief is. Ook willen we allebei de informatie die ons onderzoek oplevert op zo’n manier ontsluiten dat de samenleving er echt iets aan heeft. Daar werken we samen aan.’

Definitie voor armoede

Een voorbeeld van een gezamenlijke inspanning is de nieuwe definitie voor armoede, waar het SCP, het CBS en het NIBUD samen aan werken. Elke partij levert daarbij een belangrijke bouwsteen. Van Oudenhoven: ‘Bestaanszekerheid is een actueel thema. Als SCP benadrukken we steeds dat het gaat over meer dan alleen materiële zaken. Het is ook: een sociaal netwerk hebben, computervaardig zijn, je kind kunnen helpen bij het huiswerk. Bij het SCP zitten die elementen in de definitie. Het CBS levert een belangrijke bijdrage met zijn inkomensstatistiek die we goed kunnen verbinden aan wat iemand nodig heeft voor levensonderhoud en participatie.’

‘En dat is cruciaal. Als je op basis van de CBS-definitie naar armoede in ons land kijkt, dan lijkt het de goede kant op te gaan. Dat komt omdat deze definitie wel inflatie meeneemt, maar geen levensbehoeften die in de tijd waarin de definitie werd vastgesteld (jaren zeventig, redactie) niet speelden. Eén realistische definitie zorgt voor duidelijkheid richting politiek, beleidsmakers en de samenleving.’

Onafhankelijkheid centraal

Het verzamelen van objectieve gegevens is belangrijk voor een samenleving waarin beleid niet gestoeld is op emoties. Van Oudenhoven: 'Als onderzoeksorganisatie is je onafhankelijkheid essentieel. Je mag niet aangestuurd worden door de ontvanger van de informatie, in ons geval de mensen in Nederland die het beleid maken. Wij bepalen wat we onderzoeken en op de publicatie van de onderzoeksuitkomsten staat geen druk.'

'Het is extra belangrijk om die onafhankelijkheid te benadrukken nu burgers steeds meer wantrouwen uiten ten opzichte van de overheid.' Volgens Van Oudenhoven is het van alle tijden dat het voor burgers ingewikkeld is om goed te doorgronden hoe die onafhankelijkheid werkt voor organisaties als het CBS en het SCP. 'Het is aan ons om dat goed uit te leggen, dus in alle communicatie te benadrukken dat we onafhankelijk zijn.'

Dit is een bekorte versie van het interview met Karin van Oudenhoven dat onlangs is verschenen op de website van het CBS.